

7. Мімандусова Г. І. Ринок праці в Україні: тенденції та перспективи (соціально-економічний аналіз) / Г. І. Мімандусова. – К., 1999. – 96 с.

8. Шинкаренко Р. В. Управління якістю праці регіону : монографія / Р. В. Шинкаренко, Н. М. Жовнір. – Полтава : ПолтНТУ, 2008. – 262 с.

REFERENCES

Allin, O. N. *Kadry dlia effektivnogo biznesa. Podbor i motivatsiia personala* [Staffing for effective business. Recruitment and motivation of staff]. Moscow: Genezis, 2005.

Doslidzhennia v Ukraini problem ekonomiky pratsi, demografii, sotsialnoi ekonomiky i polityky [Research in Ukraine issues of labor economics, demography, economics and social policy]. Kyiv: Akadem. ekon. nauk Ukrainy, 2000.

Ivanova, S. V. *Iskusstvo podbora personala: kak otsenit che-loveka za chas* [Art of Recruitment: how to assess a person in an hour]. Moscow: Alpina Biznes Buks, 2008.

Kibanov, A. Ya., and Durakova, I. B. *Upravlenie personalom organizatsii: aktualnye tekhnologii nayma, adaptatsii i attestatsii* [Management staff of the organization: current technology recruitment, adaptation and evaluation]. Moscow: Knorus, 2010.

Kartashov, S. A., Odegov, Yu. G., and Kokorev, I. A. *Rekruting: naym personala* [Recruiting: hiring]. Moscow: Ekzamen, 2003.

Magura, M. I. *Poisk i otbor personala* [Search and selection of staff]. Moscow: Upravlenie personalom, 2003.

Mimandusova, H. I. *Rynok pratsi v Ukraini: tendentsii ta perspektyvy (sotsialno-ekonomichnyi analiz)* [The labor market in Ukraine: Trends and Prospects (socio-economic analysis)]. Kyiv, 1999.

Shynkarenko, R. V., and Zhovnir, N. M. *Upravlinnia iakistiu pratsi rehionu* [Quality Management work area]. Poltava: PoltNTU, 2008.

УДК 332.1

ОЦІНКА ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА РІВНЕМ КОМФОРТНОСТІ ПРОЖИВАННЯ

СОЛОВЙОВА О. Є., ГАВРИЛИЧЕНКО Є. В.

УДК 332.1

Соловйова О. Є., Гавриличенко Є. В. Оцінка диференціації регіонів України за рівнем комфортності проживання

У статті розглянуті питання оцінки комфортності проживання населення регіонів. Обґрунтовано актуальність проведення оцінки регіонів за рівнем комфортності проживання. Наведено визначення поняття «рівень комфортності проживання». Запропоновано методику розрахунку рівня комфортності проживання населення регіонів, яка базується на визначенні інтегрального показника, використовуючи чотири основні групи показників: забезпеченість житлом; благоустрій житлової площі; стан житлового фонду; стан мереж житлово-комунального комплексу. Виконано апробацію методики оцінки диференціації регіонів України за рівнем комфортності проживання в 2009 – 2010 рр., за допомогою якої побудований рейтинг областей. Проаналізовано динаміку середнього рівня комфортності проживання населення регіонів України. Здійснено аналіз результатів оцінки та визначено позитивні характеристики запропонованої методики.

Ключові слова: житлово-комунальний комплекс, комфортність проживання, регіон, оцінка.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 12.

Соловйова Ольга Євгенівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки підприємств міського господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: solovjova_1954@mail.ru

Гавриличенко Вікторівна – аспірантка, кафедра економіки будівельних підприємств, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: evg0802@gmail.com

УДК 332.1

Соловьёва О. Е., Гавриличенко Е. В. Оценка дифференциации регионов Украины по уровню комфортности проживания

В статье рассматриваются вопросы оценки комфортности проживания населения регионов. Обоснована актуальность проведения оценки регионов по уровню комфортности проживания. Приведено определение понятия «уровень комфортности проживания». Предложена методика расчета уровня комфортности проживания населения регионов, которая базируется на определении интегрального показателя, используя четыре основные группы показателей: обеспеченность жильем; благоустройство жилой площади, состояние жилого фонда, состояние сетей жилищно-коммунального комплекса. Выполнена апробация методики оценки дифференциации регионов Украины по уровню комфортности проживания в 2009 – 2010 гг., с помощью которой построен рейтинг областей. Проведен анализ динамики среднего уровня комфортности проживания населения регионов Украины. Выполнен анализ результатов оценки и определены положительные характеристики предложенной методики.

Ключевые слова: жилищно-коммунальный комплекс, комфортность проживания, регион, оценка.

Рис.: 2. **Табл.:** 3. **Библ.:** 12.

Соловьёва Ольга Евгеньевна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономики предприятий городского хозяйства, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: solovjova_1954@mail.ru

Гавриличенко Евгения Викторовна – аспирантка, кафедра экономики строительных предприятий, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: evg0802@gmail.com

UDC 332.1

Solovyova O. Y., Gavrylychenko Y. V. Assessment of Differentiation of Ukrainian Regions by the Level of the Comfort of Living

The article considers issues of assessment of comfort of living of the population of regions. It justifies urgency of assessment of regions by the level of comfort of living. It provides definition of the "level of comfort of living" notion. It offers methods of calculation of the level of comfort of living of the population of regions, which is based on identification of the integral indicator, using four main groups of indicators: provision of housing, accomplishment of housing, state of housing and state of the networks of the housing and communal complex. The article conducts approbation of methods of assessment of differentiation of regions of Ukraine by the level of comfort of living in 2009 – 2010, with the help of which the rating of oblasts was built. It conducts analysis of dynamics of the average level of comfort of living of the population of Ukrainian regions. It conducts analysis of the results of assessment and identifies positive characteristics of the proposed methods.

Key words: housing and communal complex, comfort of living, region, assessment.

Pic.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 12.

Solovyova Olga Ye. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economics of Urban Enterprises, Kharkiv National University of Urban Economy named after O. M. Beketov (vul. Marshala Bazhanova, 17, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: solovjova_1954@mail.ru

Gavrylychenko Yevgeniya V. – Postgraduate Student, Department of Economics of construction enterprises, Kharkiv National University of Urban Economy named after O. M. Beketov (vul. Marshala Bazhanova, 17, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: evg0802@gmail.com

Житло є необхідною умовою життєдіяльності й розвитку людини, воно займає виключне важливе місце не тільки в системі особистих цінностей людини, бо задовольняє найважливіші потреби індивідуума, але й в системі суспільних цінностей, оскільки є частиною національного багатства й основою відтворення робочої сили [1]. Житлові умови населення є важливим показником розвитку будь-якої країни, будь-якого регіону, оскільки рівень доступності та комфортності житла відображає економічні можливості та соціальні пріоритети суспільства, особистий добробут і бюджетні обмеження індивіда. Це свого роду результат індивідуальних переваг громадян і державних стратегій, своєрідне поєднання приватних і суспільних інтересів.

Найважливішим із соціальних завдань держави є забезпечення своїх громадян доступним і комфортним житлом. У сучасних умовах в Україні проблема підвищення рівня життя населення, створення комфортних умов його проживання є однією з найважливіших. Вирішенню цих питань сприяє підвищення ефективності роботи житлово-комунального комплексу. Аналіз статистичних даних по регіонах України показав, що на сьогодні існують достатньо значимі диспропорції в показниках, що характеризують житлові умови. Тому виявлення рівня комфортності проживання населення регіонів України з метою порівняння для подальшої розробки заходів з підвищення рівня розвитку житлово-комунальних комплексів є актуальним питанням.

Порівняльній оцінці житлово-комунальних комплексів України за різними параметрами присвячені праці таких науковців, як Витрищук К. О., Процак К. В., Хвищун Н. В. [2 – 4]. Комфортність проживання населення регіонів розглядаються вченими в контексті визначення регіональної конкурентоспроможності [5, 6]. Проте питання оцінки та порівняльного аналізу регіонів за рівнем комфортності проживання залишаються менш дослідженими.

Метою статті є розробка й здійснення оцінки диференціації регіонів України за рівнем комфортності проживання.

З точки зору споживача якість житлово-комунальних послуг визначається забезпеченням комфортних умов проживання та перебування людини в житлових і нежитлових приміщеннях [7]. З метою формування основних напрямків розвитку житлово-комунального комплексу регіону на державному рівні необхідна загальна оцінка комфортності проживання населення як непрямого показника задоволеності населення житлово-комунальними послугами.

Пропонується ввести синтетичне поняття – рівень комфортності проживання, яке якимось чином має поглинати всі окремі показники житлових умов і об'єктивно відображати головну якість – комфортність проживання. Під рівнем комфортності проживання будемо розуміти ступінь задоволення потреб населення у житлі та житлово-комунальних послугах.

Комфортність проживання у регіонах можна охарактеризувати показниками умов проживання: якість житлових умов, доступність інфраструктури, чистоту довкілля [8]. Так, у рамках обчислення регіонального ін-

дексу людського розвитку при визначенні комфортності проживання використовують такі показники: забезпеченість житлом (загальна площа у розрахунку на 1 особу), кв. м; питома вага домогосподарств, житло яких обладнано каналізацією, %; питома вага домогосподарств, житло яких обладнано центральним газопостачанням або підлоговою електроплитою, %; викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел забруднення, у розрахунку на 1 особу; щільність автомобільних доріг із твердим покриттям (у розрахунку на 1 тис. кв. км), км.

До показників, що характеризують житлові умови, відносять такі показники: забезпеченість загальною житловою площею, що включає всю площу житла, розраховуючи на одну людину; частка старого і аварійного житлового фонду, рівень благоустрою (наявність водопостачання, опалення, каналізація, газопостачання; гаряче водопостачання, наявність ванни (душу), забезпеченість стаціонарними електроплитами) [9].

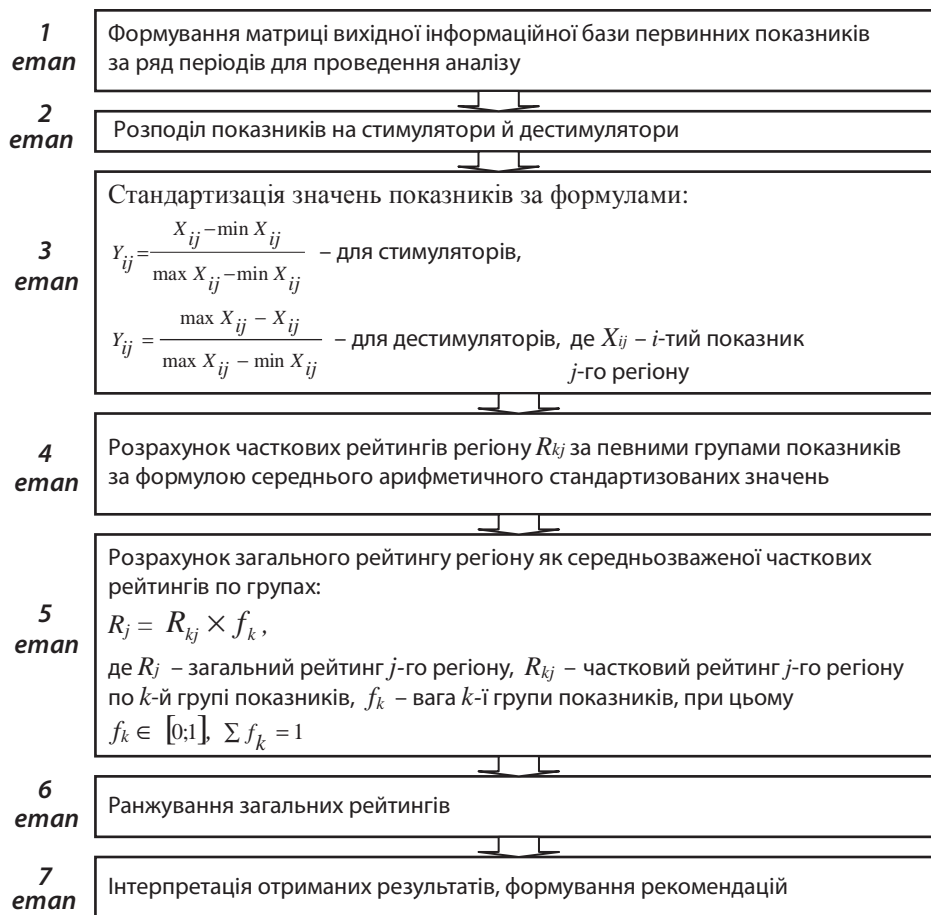
З метою диференціації регіонів України за рівнем комфортності проживання вважається за необхідне додати й показники технічного стану мереж, що надасть більш ширше уявлення про якість житлових умов населення окремих регіонів.

Виходячи із соціальної важливості житлових умов для споживачів житлово-комунальних послуг виникає необхідність виробити простий і разом з тим всеосяжний метод оцінки комфортності проживання населення регіонів, який дасть змогу точно, всебічно і водночас, порівняно легко фіксувати його поточний стан і тенденції розвитку. У теорії статистики доведено, що методологія побудови інтегральних показників на основі комбінації багатьох ознак дозволяє оцінювати одночасно як загальний стан об'єкта дослідження, так і рівень розвитку його окремих складових. Крім того, стає можливим проведення зіставлень окремих регіонів між собою та аналіз динаміки розвитку певного регіону, що є надзвичайно цінним для здійснення оцінки ефективності регіонального управління [10].

Аналізуючи явище за допомогою інтегрального показника, можна поглибити уявлення про об'єкт дослідження і властиві йому закономірності, тобто, використовуючи окремі характеристики різних сторін об'єкта, ми можемо одержати картину в цілому. Тому для розробки методу оцінки рівня комфортності проживання населення регіонів України за основу може бути взятий саме цей метод, бо він є найбільш ефективним при вирішенні завдань такого роду. Так, з метою оцінювання рівня комфортності проживання регіонів України нами було адаптовано традиційні статистичні методи інтегральних оцінок.

Реалізація методики передбачає декілька етапів, що наведено на *рис. 1*.

На першому етапі виконується збір даних по регіонах України. Дані систематизуються за чотирма основними групами: забезпеченість житлом; благоустрій житлової площі; стан житлового фонду; стан мереж житлово-комунального комплексу. Кількість груп й підгруп, конкретний перелік показників визначався виходячи з того, що ці показники задовольняють таким критеріям:

Рис. 1. Методика проведення оцінки диференціації регіонів України за рівнем комфортності проживання

1) значимість показника як фактора рівня комфортності проживання;	3) адекватність показника реальному стану речей. У табл. 1 наведено перелік груп і показників, що увійшли в них.
2) доступність показника в регіональному розрізі;	

Таблиця 1

Показники оцінки комфортності проживання регіонів України

Група	Показник	Ум. позначення
1	2	3
1. Забезпеченість житлом	Забезпеченість житлом, кв. м на одну особу	X_1
2. Благоустрій житлової площі	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) водопроводом, %	X_2
	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) каналізацією, %	X_3
	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) опаленням, %	X_4
	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) ванними (душовими), %	X_5
	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) газом, %	X_6
	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) гарячим водопостачанням, %	X_7
	Питома вага обладнаних квартир (одноквартирних будинків) підлоговими електроплитами, %	X_8
3. Стан житлового фонду	Питома вага загальної площі ветхих житлових будинків у загальній площі всіх житлових будинків, %	X_9
	Питома вага загальної площі аварійних житлових будинків у загальній площі всіх житлових будинків, %	X_{10}
4. Стан мереж	Питома вага ветхих та аварійних водопроводів, %	X_{11}
	Питома вага ветхих та аварійних водопроводів вуличної мережі, %	X_{12}

1	2	3
	Питома вага ветхих та аварійних водопроводів внутрішньоквартальної та внутрішньодворової мережі, %	x_{13}
	Питома вага котлів, термін служби яких більше 20 років, %	x_{14}
	Питома вага ветхих і аварійних теплових та парових мереж, %	x_{15}

Другий етап передбачає розподіл показників на стимулятори та дестимулятори для подальшої їхньої стандартизації, що забезпечує високу стійкість статистичних оцінок. До показників-стимуляторів відносяться ті показники, для яких більше абсолютне чи відносне значення підвищує загальну інтегральну оцінку рівня комфортності проживання, і навпаки, дестимуляторами вважаються показники, кількісне зростання яких призводить до зменшення інтегральної оцінки регіону. Серед показників оцінки комфортності проживання регіонів України стимуляторами є $x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6, x_7, x_8$, дестимуляторами – $x_9, x_{10}, x_{11}, x_{12}, x_{13}, x_{14}, x_{15}$. Далі проводиться стандартизація відібраних показників. Стандартизація, як статистичний метод, означає приведення множини показників, що мають різні одиниці вимірювання, до однієї основи [11], тобто відбувається заміна векторів первинних значень на вектори стандартизованих значень. Виходячи з цілей міжрегіональних порівнянь для переходу до безперервного ряду відносних величин використовується розмах варіації (різниця максимально і мінімального значень показника).

Після формування матриці стандартизованих значень проводиться розрахунок часткових рейтингів регіону за певними групами, використовуючи формулу середнього арифметичного. Приймаючи до уваги різну силу впливу кожної з чотирьох груп показників на загальний рівень комфортності проживання населення регіону, при зведенні часткових рейтингів у загальний слід застосовувати відповідні ваги. Для визначення вагових коефіцієнтів доцільно використовувати метод експертних оцінок.

Передостаннім етапом методики є обчислення загального рейтингу рівня комфортності проживання населення та його ранжування. Залежно від значення загального рейтингу кожна область за цим показником отримує конкретний бал, мінімальний розмір якого становить 0, а максимальний – 1. За результатами отриманих даних проводиться аналіз й інтерпретація з подальшою розробкою управлінських заходів.

Для апробації запропонованої методики були проведені розрахунки рівня комфортності проживання населення регіонів України за офіційними статистичними даними за 2009 – 2010 рр. [12]. Обробка вихідної інформації і розрахунок рейтингу дали результати, які відображені в табл. 2.

Таблиця 2

Загальний рейтинг регіонів України за рівнем комфортності проживання населення

Область	2009 р.		2010 р.	
	Загальний бал	Рейтинг	Загальний бал	Рейтинг
1	2	3	4	5
Київська	0,8106	1	0,7492	1
Чернігівська	0,7128	2	0,573	3
м. Київ	0,686	3	0,6753	2
Івано-Франківська	0,6572	4	0,4949	13
Полтавська	0,6509	5	0,5655	4
Хмельницька	0,65	6	0,4971	11
Кіровоградська	0,6465	7	0,5573	6
Вінницька	0,6437	8	0,4266	23
Черкаська	0,6335	9	0,4603	16
Тернопільська	0,6218	10	0,4959	12
Рівненська	0,5932	11	0,454	17
Сумська	0,5663	12	0,4624	15
Закарпатська	0,5635	13	0,52	8
Дніпропетровська	0,5612	14	0,501	10
Запорізька	0,5556	15	0,5625	5
Житомирська	0,5457	16	0,4316	20
Львівська	0,529	17	0,4331	19
Миколаївська	0,5135	18	0,5048	9
Херсонська	0,4966	19	0,5314	7

1	2	3	4	5
Чернівецька	0,478	20	0,4192	24
Одеська	0,4675	21	0,3056	27
АР Крим	0,4613	22	0,3868	25
Волинська	0,4601	23	0,4282	22
Харківська	0,4239	24	0,4362	18
м. Севастополь	0,3702	25	0,4783	14
Луганська	0,3529	26	0,4282	21
Донецька	0,3308	27	0,3517	26

Перш за все, слід зазначити, що певні величини загального рейтингу регіонів України за показниками комфортності проживання навіть без додаткової обробки легко піддаються швидкому аналізу, оскільки знаходяться в межах від 0 до 1 включно. Таким чином, навіть розглядаючи окремо конкретний рейтинг регіону, можна робити певні висновки про місце регіону за критерієм комфортності проживання по Україні.

На рис. 2 наведено пелюсткову діаграму загально-го рейтингу областей України за показниками комфортності проживання.

Результати застосування вищеописаної методики дозволяють провести ранжування регіонів. Так, найвищий загальний бал в 2009 – 2010 рр. за показниками комфортності проживання спостерігається в Київській області, існує висока диференціація в розвитку регіонів, бо комфортність проживання в регіонах-аутсайдерах майже в 2,5 раза нижча за регіонів-лідерів.

У табл. 3 наведено динаміка середнього рівня комфортності проживання регіонів України. При розподіленні середнього рівня комфортності на низький і

високий границею було прийнято значення середнього інтегрального показника на рівні 0,6, тобто якщо середній інтегральний показник має значення менше 0,6, такі регіони вважаються з низьким рівнем комфортності проживання населення, і навпаки, високий рівень проживання визначається, якщо інтегральний показник дорівнює або більше 0,6. Дані свідчать про те, що середній рівень комфортності проживання лише в м. Київ у 2009 – 2010 рр. був на високому рівні та зазнав незначної зміни в бік зменшення. Покращився показник комфортності проживання у областях: Донецька, Луганська, м. Севастополь та Херсонська, при цьому такі регіони, як Харківська, Миколаївська та Запорізька області мали низькі значення аналізованого показника та зазнали незначних змін. Незважаючи на те, що Кіровоградська, Полтавська, Чернігівська, Київська області мали високі показники комфортності проживання, вони зменшилися за аналізований період. Усі останні регіони потребують більш пильної уваги щодо показників комфортності проживання, бо їхні показники, знаходячись на низькому рівні, зменшилися впродовж аналізованого періоду.

Рис. 2. Диференціація регіонів України за рівнем комфортності проживання

Динаміка середнього рівня комфортності областей України за 2009 – 2010 рр.

Середній рівень комфортності проживання	Зростання	Незначна зміна	Зменшення
Низький	Донецька	Харківська	Одеська
	Луганська	Миколаївська	Республіка Крим
	Севастополь	Запорізька	Волинська
	Херсонська		Чернівецька
			Львівська
			Житомирська
			Сумська
			Рівненська
			Дніпропетровська
			Вінницька
			Закарпатська
			Черкаська
			Тернопільська
			Хмельницька
Високий		Київ	Кіровоградська
			Полтавська
			Чернігівська
			Київська

ВИСНОВКИ

Таким чином, розраховані рейтинги областей України за рівнем комфортності проживання є важливими аналітичними інструментами державної соціально-економічної політики, тому що дозволяють виявити найбільш проблемні аспекти комфортності проживання, на які повинні звернути особливу увагу органи державної влади та визначити пріоритетні напрями розвитку.

Розроблена методика інтегральної оцінки комфортності проживання населення має ряд позитивних характеристик. *По-перше*, методика дозволяє використовувати довільну кількість показників в експрес-аналізі. *По-друге*, характер обчислення часткових, групових та інтегрального показників рівня комфортності достатньо простий, що робить методику доступною для практичного використання. *По-третє*, оскільки методика має кризовий характер, вона може бути використана на будь-якому рівні (державному, регіональному, місцевому). *По-четверте*, методика дозволяє зробити порівняльний аналіз регіонів за рівнем комфортності проживання населення й визначити місце відповідного регіону в суб'єкті більш високого рівня. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Котова О. В. Оценка качества жизни населения региона с учетом влияния жилищных индикаторов / О. В. Котова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-kachestva-zhizni-naseleniya-regiona-s-uchetom-vliyanija-zhilischnyh-indikatorov>

2. Витрищук К. О. Напрями формування регіональної політики розвитку житлово-комунального господарства / К. О. Витрищук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_2/14.pdf

3. Хвищун Н. В. Конкурентоспроможність регіону через призму житлово-комунального господарства / Н. В. Хвищун, О. В. Хвищун [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2008_5_4/zbirnuk_RE_4_181.pdf

4. Процак К. В. Підходи до оцінки гармонізації розвитку житлово-комунального обслуговування населення / К. В. Процак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulpr/Ekonomika/2008_611/13.pdf

5. Витрищук К. О. Управління конкурентоспроможністю підприємств як складовою регіональної політики в умовах глобалізації через призму житлово-комунального господарства К. О. Витрищук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10vkogkh.pdf

6. Вахович І. М. Оцінка соціальної конкурентоспроможності регіонів України / І. М. Вахович, В. О. Гавура [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_ETEI/2011_8/6.pdf

7. Кравцова Л. В. Методические основы исследования качества жилищно-коммунальных услуг / Л. В. Кравцова // Коммунальное хозяйство городов. – [Серия «Экономические науки»]. – 2005. – Вып. 61. – С. 10 – 19.

8. Макарова О. В. Регіональний індекс людського розвитку: причини та напрями вдосконалення методики розрахунку / О. В. Макарова, О. М. Гладун // Статистика України. – 2012. – № 1. – С. 10 – 15.

9. Ковалевська О. П. Житлові умови в системі характеристик якості життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=475>

10. Рябикіна О. Г. Методика інтегральної оцінки рівня техніко-технологічної бази гірничо-збагачувальних підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://knu.edu.ua/Files/V_30_2012/79.pdf

11. Мочерний С. В. Економічна теорія : підручник / С. В. Мочерний, М. В. Довбенко. – К. : Академія, 2004. – 856 с.

12. Державна служба статистики України : Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

REFERENCES

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. www.ukrstat.gov.ua
Khvyshchun, N. V., and Khvyshchun, O. V. "Konkurentospromozhnist rehionu cherez pryzmu zhytlovo-komunalnoho hospodarstva" [The competitiveness of the region through the lens housing]. http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2008_5_4/zbirnik_RE_4_181.pdf

Kravtsova, L. V. "Metodicheskie osnovy issledovaniia kachestva zhilishchno-komunalnykh uslug" [Methodological basis of research quality of housing and communal services]. *Kommunalnoe khoziaystvo gorodov*, no. 61 (2005): 10-19.

Kovalevska, O. P. "Zhytlovi umovy v systemi kharakterystyk iakosti zhyttia" [Living conditions in the system characteristics of quality of life]. <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=475>

Kotova, O. V. "Otsenka kachestva zhizni naseleniia regiona s uchetom vliianiia zhilishchnykh indikatorov" [Assessment of the quality of life of the population of the region, taking into account the influence of housing indicators]. <http://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-kachestva-zhizni-naseleniya-regiona-s-uchetom-vlianiya-zhilishchnykh-indikatorov>

Makarova, O. V., and Hladun, O. M. "Rehionalnyi indeks liudskoho rozvytku: prychyny ta napriamy vdoskonalennia metodyky rozrakhunku" [Regional human development index : causes and ways of improving methods of calculation]. *Statystyka Ukrainy*, no. 1 (2012): 10-15

Mochernyi, S. V., and Dovbenko, M. V. *Ekonomichna teoriia* [Economics]. Kyiv: Akademiia, 2004.

Protsak, K. V. "Pidkhody do otsinky harmonizatsii rozvytku zhytlovo-komunalnoho obsluhovuvannia naselennia" [Approaches to assessing the harmonization of housing and communal services]. http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vnulp/Ekonomika/2008_611/13.pdf

Riabykina, O. H. "Metodyka intehralnoi otsinky rivnia tekhniko-tekhnolohichnoi bazy hirnycho-zbahachuvalnykh pidpriemstv" [Methodology of integrated assessment of technical and technological base of mining enterprises]. http://knu.edu.ua/Files/V_30_2012/79.pdf

Vakhovych, I. M., and Havura, V. O. "Otsinka sotsialnoi konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrainy" [Assessment of social competitiveness of the regions of Ukraine]. http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/en_ETEI/2011_8/6.pdf

Vytryshchuk, K. O. "Napriamy formuvannia rehionalnoi polityky rozvytku zhytlovo-komunalnoho hospodarstva" [Areas of regional policy of housing]. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_2/14.pdf

Vytryshchuk, K. O. "Upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstv iak skladovoiu rehionalnoi polityky v umovakh hlobalizatsii cherez pryzmu zhytlovo-komunalnoho hospodarstva" [Management of competitiveness of enterprises as part of regional policy in the context of globalization through the lens housing]. http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10vkogkh.pdf